

בתי המשפט

א 020669/01		בית משפט השלום תל אביב-יפו	
05/05/2002	תאריך:	כב' השופטת נועה גרוסמן	בפני:

		1. לרון טורס בע"מ	בעניין:
		2. חדריה דנית	
תובעות	קובי רוז נגד	ע"י ב"כ עוה"ד	
		1. ידיד מרדכי	
		2. ידיד גיזל	
נתבעים	גב' ויסבלום	ע"י ב"כ עוה"ד	

פסק דין

בפני תביעה כספית על סך 3,620 ש"ח, נכון ליום 5/2/01.

עמדת התביעה:

התובעת 1, הינה סוכנות נסיעות על פי רשיון ממשרד התיירות. התובעת 2, הינה סוכנת נסיעות המועסקת ופועלת בשיתוף עם התובעת 1. הנתבעים הם בני זוג נשואים ז"ז. לטענת התובעות, הנתבעים הזמינו מהם במהלך חודש ספטמבר 1999 שירותי לינה במלון בפריז, לתאריכים 22-26 לספטמבר 1999, וכן השכרת רכב לאותו מועד. הכרטיסים הוזמנו בנפרד, לא מן התובעות, ועל כך אין מחלוקת. הנתבעים צרכו את השירותים שהוענקו להם.

לטענת התובעות, הנתבעים ביקשו לשלם עבור הזמנת הלינה והרכב, בשם של חברם מר אלברט סרדס. מר סרדס הציג עצמו כי איש עסקים משגשג וכלקוח גדול, והתובעות לא ראו מניעה בהתקשרות באמצעותו.

בגין הזמנת הלינה והרכב הנפיקו התובעות את חשבונית מס' 70771 על שם ידיד מרדכי. העתק החשבונית צורף לכתב התביעה וסומן כנספח "ב".

מר סרדס שילם לתובעת בהנחה של חברה בבעלותו, בשם א.ר.י. שיווק נעליים בע"מ. (להלן: "החברה"). הבעיה, כי השיק חולל בחוסר פירעון מסיבת חשבון מוגבל.

התובעות עשו ניסיון לגבות את התמורה מהנתבעים, וסורבו ומכאן התביעה. התובעות טוענות, כי הן זכאיות לקבלת התמורה מן הנתבעים, שכן השירותים ניתנו לנתבעים בפועל, והם ידעו כי התובעות הן אלה המעניקות את השירותים האמורים.

עוד טוענות התובעות כי לאחר שהעבירו הנתבעים למר סרדס מחצית מסך התשלום בגין שירותי התיירות אשר הם הזמינו פנתה אליהם התובעת 2, עם חזרתם ארצה, בדרישה כי יעבירו את יתרת התשלום ישירות אליה.

את זאת עשתה, תוך שהיא מבהירה לנתבעים, כי מר סרדס הונה את התובעות ולא העביר להן כל תשלום בגין השירותים אשר הזמינו הנתבעים.

לגרסת התובעות סירבו הנתבעים בכל תוקף, להעביר את יתרת התשלום לידי התובעות בטענה כי רכשו את שירותי התיירות ממר סרדס.

בהקשר זה התובעות מדגישות, כי מר סרדס והחברה אשר בבעלותו, שעיסוקה הינו בהנעלה, אינה רשאית על פי חוק לשווק שירותי תיירות, שכן אינה מחזיקה רשיון כאמור מאת משרד התיירות.

לשיטת התובעות, הנתבעים שהינם חברים טובים של מר סרדס, בעליה של החברה, מנצלים בחוסר תום לב את אישיותה המשפטית הריקה מתוכן, כדי להסתתר מפני חבותם לתובעות.

לגרסת התובעות, שירותי תיירות שניתנו על ידן הינם שירותים אישיים מהם נהנו הנתבעים בעצמם ולפיכך, הנתבעים הם הנושאים באחריות לשלם בגין השירותים שצרכו. כמו כן טוענות התובעות כי בחירתם של הנתבעים לשלם באמצעות מי מטעמם אין בה כדי לשחררם מחובתם לוודא כי כספיהם אכן מגיעים ליעדם הסופי. לטענתן, בכך מנסים הנתבעים להתעשר שלא כדין על חשבונן של התובעות.

לחילופין, טוענות התובעות ליחסים חוזיים עם הנתבעים, ולו על דרך השליחות.

התובעות טוענות לחלופין, כי שובר המלון אשר צורף כנספח "ב" לכתב התביעה מהווה הסכם בכתב בין שלושה צדדים (הנתבעים – כנוסעים, התובעת 1 - סוכנות הנסיעות אשר הנפיקה את הכרטיסים במשרדה והעבירה את תמורתן, והמלון עצמו).

התובעות סבורות אפוא, כי הן זכאיות למלוא התשלום בגין שירות אותו ספקו בפועל לנתבעים, בין אם לפי דיני עשיית עושר ולא במשפט, ובין מכח דיני חוזים. מכאן התביעה.

עמדת ההגנה:

הנתבעים טוענים כי מעולם לא הזמינו שירותי תיירות מאת התובעות ולא התחייבו כלפיהן לכל תשלום שהוא. כן, טוענים הנתבעים כי אין להם כל היכרות עם התובעות, עד כדי כך שאין הם יודעים את מקום מושבן.

לגרסת הנתבעים, הם לא ביקשו דבר מאת התובעות ולא ביקשו לשלם באמצעות מר סרדס. לטענתם, מר סרדס, שהינו מכר וחבר ותיק של הנתבע 1 דאג עבור הנתבעים ללינה במלון בפריז ולרכב שכור וכנגד כך שולמה לו מלוא התמורה בטרם יציאתם של הנתבעים לטיול שהסתכמה במאות דולרים.

בסעיף 10 לתצהיר העדות הראשית מטעם הנתבעים, מציין הנתבע 1 כי הוא שילם למר סרדס את התמורה עבור הלינה והרכב עפ"י דרישתו ובמזומן. לטענתו, אין לו קבלות עבור התשלום, הואיל והתשלום למר סרדס בוצע במסגרת חברית. (סעיף 12 לתצהיר העדות הראשית מטעם הנתבעים).

הנתבעים שוללים קשר חוזי בינם לבין התובעות, במישרין או בעקיפין. לדידם של הנתבעים, כי לא ידועים להם טיבם של קשרי התובעות עם מר סרדס. זה האחרון, לא שימש שלוח מטעמם כלפי התובעות, הואיל והתובעות כלל אינן מוכרות לנתבעים.

עוד טוענים הנתבעים, כי גם הנתבע 1 לא פעל כשלוחם כלפי התובעות.

הנתבעים מוסיפים ומבהירים, כי רכשו את כרטיסי הטיסה בעצמם מספקית שירותי תיירות אחרת לתובעות.

עוד טוענים הנתבעים, כי למיטב ידיעתם הונפקה בגין ההזמנה חשבונית על שם אלברט סרדס או א.ר.י. שיווק נעליים ורק לאחר מכן ביטלה התובעת את החשבונית והוציאה חשבונית כנגד הנתבעים. לטענתם, עובדה זו מלמדת על חוסר תום לב מצד התובעות ועל העובדה שהנתבעים לא הזמינו כל שירות שהוא מהתובעות.

הם מוסיפים ואומרים כי הואיל ומר סרדס דאג לנסיעה, ריכז הנתבע 1 את תמורת הטיול משני זוגות נוספים (בן-יאיר וזמיר) והעבירה לידי מר סרדס.

התובעות פנו אליהם בדרישה כי ישלמו להן תמורת הטיול את אשר כבר שילמו בעבר למר סרדס וכי אין הם חייבים לשלם תשלום בכפל.

בקצירת האומר:

הנתבעים שוללים יחסים חוזיים ביניהם לבין התובעות, גם לא על דרך השליחות באמצעות מר סרדס. בנושא עשיית עושר ולא במשפט, טוענים הנתבעים – להד"ם – הם לא התעשרו שלא כדין, שכן רכשו את שוברי המלון והרכב, בכסף מלא מידי מר סרדס.

העדויות:

עדויות התביעה:

בישיבת יום 24/4/02 נחקרה התובעת 2, גב' חדריה דנית, על תצהירה. בעדותה, אישרה גב' חדריה כי כתב ההתחייבות של מר סרדס אשר הוגש וסומן נ/1 נערך בכתב ידה. (עמ' 2 לפרוטוקול שורות 4-5).

כמו כן, טענה גב' חדריה כי השיק ע"ס 38,494 ₪ אליו התייחס מר סרדס בכתב ההתחייבות אינו כולל את הנסיעה נשוא התביעה אלא מתייחס לשתי התקשרויות קודמות עם מר סרדס. (עמוד 2 לפרוטוקול שורות 15-16).

העדה הוסיפה ואמרה כי ייתכן ופרט לשיק שלא נפרע ע"ס 38,494 ₪ ניתן לתובעות שיק קודם של מר סרדס.

העדה טענה כי ביטלה את חשבונית מספר 70512 שהוצאה על שם א.ר.י. שיווק נעליים שהוגשה וסומנה נ/2.

התובעת הסבירה מדוע החשבונית האמורה יצאה יומיים לאחר תאריך הנסיעה:

"יצרתי קשר עם ידיד ומר בן יאיר, ואמרתי שאני רוצה לקבל תשלום כדי לשחרר את החומר, אז הם אישרו שהם ישלחו את הכסף, ואז הגיע מר סרדס אלי למשרד, ושילם לי בשיק של החברה, ולא היתה לי התנגדות, והנפקתי את החשבונית. קיבלתי שיק, ולאחר מכן אני הנפקתי את החשבונית, זה לקח יומיים ומכאן התאריך. בכל מקרה לא נתתי חומר לפני קבלת השיק."

לגרסת העדה, היא מעולם לא פגשה את מר ידיד אלא שוחחה עמו בטלפון.

כשנשאלה מדוע לא ביקשה ממר ידיד מספר כרטיס אשראי בעת ששוחחה עמו השיבה :
**"אם אני אומרת שאני לא משחררת חומר עד שאני מקבלת כסף, אז אין לי צורך לקבל כרטיס אשראי,
 הרי יש לי פה מזומן."** (עמ' 3 לפרוטוקול שורות 19-20).

עדויות ההגנה:

בישיבת יום 24/4/02 נחקר מר ידיד על תצהירו.
 בעדותו אמר מר ידיד כי הוא מכיר את מר סרדס מספר שנים וכי בסיס הקשר ביניהם הוא חברי. הוא
 הוסיף ואמר כי הוא לא בקשר יומיומי עם מר סרדס. (עמוד 4 לפרוטוקול שורות 5-6).

העד טען כי מר סרדס עוסק בייבוא של נעלים אך אין הוא יודע מה שם חברת ההנעלה שלו. (עמ' 4
 לפרוטוקול 8-13).

עוד טוען העד כי הוא לא שוחח עם התובעת 2 לפני הנסיעה וכן הוא לא בחר לא את המלון ולא את הרכב.
 (עמ' 4 לפרוטוקול שורות 16-19).

מר ידיד לא נתן הסבר ראוי מדוע מר סרדס הזמין לו את הנסיעה כאשר הוא לא נסע עם הנתבעים וכן
 בהיותו עוסק בהנעלה ולא בתיירות. וכך הוא אמר :
**"אני הזמנתי את הכרטיסים בדקה התשעים, וגם לחבר שלי, ותכננו שנמצא את המלון שם, וכמו שאת
 יודעת בפריס לא צריך רכב, הכל פועל על המטרו, שום דבר לא היה מתוכנן מראש. במקרה נפגשנו עמו
 וסיפרנו לו."** (עמוד 5 לפרוטוקול שורות 1-3 לפרוטוקול).

עוד אמר מר ידיד בעדותו כי לא היתה לו כוונה שמר סרדס יזמין לו את הנסיעה. לגרסתו, הוא פגש את מר
 סרדס ואמר לו שהוא נוסע לפריז וחסר לו מלון. מר סרדס אמר כי הוא יכול למצוא לו מלון והוא הסכים.
 (עמוד 5 לפרוטוקול שורות 8-9).

מר ידיד טוען כי מר סרדס הזמין עבורו ועבור מר בן יאיר מלון אך לא שימש כשליח מטעמו. (עמוד 5
 לפרוטוקול שורות 14-16).

לטענתו, הוא לא ידע עם מי התקשר מר סרדס לצורך הזמנת המלון. (עמוד 5 לפרוטוקול שורה 22).

לטענת מר ידיד בעדותו נבצר ממנו להזמין מלון מהסוכנות האחרת לתובעת 1 מאחר והדבר היה בדקה ה-
 90 וזה היה כרטיס טיסה בלבד (עמוד 5 לפרוטוקול שורות 23-24).

כמו כן, טוען מר ידיד כי כס אחרי שמר סרדס מצא לו מלון ורכב הוא לא התעניין מי מספק את
 השירותים הללו. (עמוד 5 שורות 25-26).

מר ידיד העיד, כי שילם סכום שאינו זכור לו, כמה מאות דולרים במזומן, לידי מר סרדס בתמורה
 לשירותי התיירות שרכש ממנו. עמ' 6 לפרוטוקול שורה 1, וכן שורות 17-18.

מר סרדס מצידו העיד גם כן בשם ההגנה.
 הוא הסביר כי רכש באופן גלובלי חדרים ושוברי רכב מן התובעות ושילם בשיק של החברה שבשליטתו.
 עמ' 7 לפרוטוקול שורות 4-7.

לטענתו, לא התכוון לסחור בשירותי תיירות, אלא רצה להעניק נופש לעובדי החברה שבשליטתו, 12-13
 במספר.

הוא ביצע קניה מרוכזת של שירותי נופש להוזלת המחיר, ואת החדרים והרכב שנשארו בידו, לאחר
 שסיפק את הנופש לעובדיו, מכר למר ידיד. עמ' 7 לפרוטוקול שורות 15-19, שורות 22-24.

בנוגע לתשלום שקיבל ממר ידיד, העיד מר סרדס, כי קיבל כסף במזומן, ואינו זוכר את סכומו. עמ' 8 לפרוטוקול שורות 3-4.

לדבריו, למרות ששילם לתובעות בשיקים שחזרו, הוא רואה בכך תשלום לכל דבר, ולכן לא העביר להם את התשלום שקיבל במזומן ממר ידיד. עמ' 8 לפרוטוקול שורות 6-14.

עוד העיד, כי מסר לתובעות את פרטיו של מר ידיד, לצורך ביצוע הזמנת הרכב והמלון. עמ' 8 לפרוטוקול שורות 26-28.

הכרעה

המחלוקות העומדות להכרעה בפני הינן:

- א. האם קיימת התקשרות חוזית בין הצדדים ולו על דרך השליחות, באמצעות מר סרדס.
- ב. במידה והתשובה לשאלה הראשונה שלילית, האם עשו הנתבעים עושר ולא במשפט על חשבון התובעות?

אבחן תחילה האם התגבש הסכם מחייב בין התובעות לנתבעים: התובעות טוענות כי "השובר" למלון בו השתכנו הנתבעים המצורף כנספח "ב" לכתב התביעה המתוקן מהווה חוזה בין הנתבעים לתובעות מאחר והוא נושא את שם. לטעמי, לא ניתן ללמוד מהעובדה ששם של הצדדים מוטבע על גבי "השובר" למלון על כך ש"השובר" מהווה חוזה בין הצדדים. כל מסכת ההתקשרות כפי שנגלתה לנגד עיני, מצביעה על כך, שלא היה קשר חוזי ישיר בין התובעות לבין הנתבעים.

העסקה בוצעה בשני מסלולים נפרדים.

מסלול אחד: התובעות מול מר סרדס.

מסלול שני: מר סרדס מול הנתבעים.

לא היה קשר ישיר של התובעות עם הנתבעים.

גם העובדה שהתובעות הפיקו את השוברים למלון לרכב, על פי בקשת מר סרדס, על שם של הנתבעים, עדיין אינה מספקת לצורך יצירת קשר חוזי.

לא שוכנעתי כי מר סרדס פעל בעניין זה, כשלוח של הנתבעים מול התובעות.

לפיכך, נשלל הרכיב החוזי בתביעה.

נוכח ניסוחו של סעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט – 1979, ממילא אין תביעה בגין עשיית עושר יכולה לדור בכפיפה אחת עם תביעה חוזית.

ראה רע"א 5768/94 א.ש.י.ר. יבוא יצור והפצה נגד פורום אביזרים ומוצרי צריכה בע"מ פד"י נב (4) עמ' 289.

וכן עא 1569/93 יוסי מאיה נגד פנפורד (ישראל) בע"מ פד"י מח (5) עמ' 705.

יש לבחון האם הנתבעים עשו עושר ולא במשפט על חשבון התובעות?

ראינו כי מר סרדס, הוא נטול אמצעים וכפי ששמעתי מבחינה משפטית, אין אפשרות לגבות ממנו מאומה.

אף החברה שבשליטתו היא כלי ריק, וממנה לא ניתן לגבות מאומה.

מר סרדס שילם לתובעות עבור כל השירותים שקנה מהן, ובכללם השירותים שמהם נהנו הנתבעים, בשיקים שחזרו. זו הסיבה שהביאה את התובעות להגיש את התביעה הנוכחית כנגד הנתבעים.

הנתבעים אמנם לא התקשרו חוזית עם התובעות, אולם נהנו מן השירותים, שהתובעות סיפקו. במידה והנתבעים שילמו כבר עבור השירותים למר סרדס, הרי שאין להטיל עליהם חובת תשלום כפולה. רק במידה והנתבעים לא שילמו למר סרדס, יש לחייבם בסכום הריאלי של התמורה, לידי התובעות.

זוהי הכרעה עובדתית פשוטה.

בנושא התשלום עבור השירותים, יש להיזקק לעדויות מר ידיד, ומר סרדס. נטל ההוכחה לעניין זה, להוכיח ביצוע תשלום לידי מר סרדס, הוא נטל משני, העובר על שכס מר ידיד. לטעמי, מר ידיד לא הרים את הנטל, הוא טען בעדותו כי ביצע תשלום למר סרדס, אך לא זכר כמה שילם ומתי שילם.

עדותו בעניין זה לא היתה מפורטת, ולא היתה משכנעת דיה.

גם עדותו של מר סרדס, בעניין זה, היתה סתמית.

הוא דיבר במעורפל על סכום של "כמה מאות דולרים", מבלי לנקוב בסכום ומבלי לציין את אמצעי התשלום ומועדו.

בנסיבות אלה, אני קובעת כי הנתבעים לא שילמו תמורת השירותים שקיבלו, לידי מר סרדס. בכך נפתח הפתח לתובעות לתבוע את הנתבעים, בגין עילה של עשיית עושר ולא במשפט.

מטעם זה יש לקבל את התביעה.

סיכום:

מן המקובץ לעיל, בגין עילה של עשיית עושר ולא במשפט, מתקבלת התביעה.

אני מחייבת את הנתבעים לשלם לתובעות סך של 3,620 ש"ח צמוד ונושא ריבית מיום 5/2/01 וכן אגרות משפט א' וב', ושכר טרחת עו"ד התובעות בסך 1,200 ש"ח בצרוף מע"מ הפרשי הצמדה וריבית כחוק מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

ניתן היום כ"ג באייר, תשס"ב (5 במאי 2002) בהעדר הצדדים.

המזכירות תמציא העתקים לב"כ הצדדים.

ערעור תוך 45 יום לבית המשפט המחוזי.

גרוסמן נועה, שופטת

020669/01 א 120 נועה גרוסמן